

Library Network Support Services:

Modernising libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services

**STRATEŠKI PLAN RAZVOJA BIBLIOTEKA
(N A C R T)**

UNIVERZITET U SARAJEVU

**LIBRARY STRATEGIC PLAN
(D R A F T)**

UNIVERSITY OF SARAJEVO

Oktobar, 2017.

Pripremili:

Mr. sc. Irena Pejić

Mr. sc. Nadina Grebović-Lendo

Saša Madacki, dipl. bibliotekar

Nacrt *Strateški plan razvoja biblioteka* pripremljen je u okviru projekta pod nazivom *Library Network Support Services: Modernising libraries in Western Balkan countries through staff development and reforming library services* (No. 561987-EPP-1-2015-1-IE-EPPKA2-CBHE-JP), odobrenog od Europske komisije, Agencije za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA) u kategoriji ERASMUS+ programa.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. MISIJA	5
3. VIZIJA	5
4. TEMELJNE VRIJEDNOSTI VISOKOŠKOLSKIH BIBLIOTEKA	5
5. PRISTUP I OČUVANJE FONDA	5
6. IZGRADNJA BIBLIOTEČKOG FONDA VISOKOŠKOLSKE BIBLIOTEKE	6
7. PROMOCIJA ZNANJA I KORIŠTENJA BIBLIOTEČKO-INFORMACIJSKIH USLUGA	7
8. UNAPREĐENJE I RAZVOJ BIBLIOTEČKOG FONDA I BIBLIOTEČKO-INFORMACIJSKIH USLUGA.....	8
9. RAZVOJ BIBLIOTEČKOG OSOBLJA U 21. STOLJEĆU	9
10. RAZVOJ REPOZITORIJA TEZA, DISERTACIJA I DRUGIH AKADEMSKIH MATERIJALA	9

1. UVOD

Pod utjecajem razvoja tehnologije visokoškolske biblioteke su došle do novih pristupa učenju i poučavanju korisnika. Zato je pred bibliotekarima visokoškolskih biblioteka postavljena nova zadaća u kojoj moraju promišljati o drukčijoj ulozi visokoškolske biblioteke u obrazovanju.

Strategija razvoja visokoškolskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu 2017-2020 temelji se na ciljevima Univerziteta u Sarajevu i ulozi visokoškolskih biblioteka koje efikasnim rukovođenjem i razvojem zbirke promovišu osnovne vrijednosti akademske zajednice: znanje, kvalitet, etiku i intelektualne slobode.

Strategija 2017-2020 predstavlja bibliotečkom osoblju različite segmente bibliotečkog poslovanja, ali i informira javnost o djelovanju visokoškolskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu i jača poziciju bibliotekara u društvu.

Rad visokoškolskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu u svom poslovanju fokusira se na:

- ✓ Temeljne vrijednosti.
- ✓ Pristup i očuvanje kolekcija.
- ✓ Izgradnju bibliotečkog fonda visokoškolske biblioteke.
- ✓ Promociju znanja i korištenja bibliotečkih usluga.
- ✓ Unapređenje i razvoj bibliotečkog fonda i bibliotečkih usluga.
- ✓ Razvoj bibliotečkog osoblja u 21. stoljeću.
- ✓ Razvoj repozitorija teza, disertacija i drugih akademskih materijala.

Dugoročni ciljevi Strategije usmjereni su na promjenu shvatanja važnosti visokoškolskih biblioteka u izgradnji društva znanja, ali i promjenu shvatanja visokoškolskih biblioteka u akademskoj zajednici i široj javnosti. Osnovni zadatak visokoškolske biblioteke jeste da korisnicima (studenti, nastavno osoblje i šira akademska zajednica) odgovori na informacijski zahtjev.

2. MISIJA

Misija visokoškolskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu je pružiti korisnicima najkvalitetnije bibliotečke usluge, te povećati nivo znanja i istraživačkih sposobnosti korisnika provođenjem efikasnih programa informacijske pismenosti.

3. VIZIJA

Visokoškolske biblioteke Univerziteta u Sarajevu su dio temeljne politike razvoja Univerziteta u Sarajevu te kao takve motiviraju i podupiru korisnike u naučnim istraživanjima kroz inovativne usluge i kvalitetno izgrađene fondove.

4. TEMELJNE VRIJEDNOSTI VISOKOŠKOLSKIH BIBLIOTEKA

USLUGA: posvećenost kvalitetnoj usluzi koja zadovoljava potrebe korisnika.

KREATIVNOST: prostor za cjeloživotno učenje, podsticanje kreativnosti i inovativnosti.

JEDNAKOST PRISTUPA: promocija slobode i otvorenog pristupa znanju.

INTEGRITET I ETIKA: posvećenost profesionalnom integritetu i etičkim principima.

5. PRISTUP I OČUVANJE FONDA

Visokoškolske biblioteke prikupljaju, organiziraju i obezbjeđuju trajni pristup informacijama u svim njegovim oblicima.

Visokoškolske biblioteke trebaju nastaviti s razvojem fondova kako bi zadovoljile potrebe za podučavanjem, istraživanjem i učenjem. Očuvanje fondova mora biti jedan od prioriteta, a visokoškolske biblioteke moraju preduzeti potrebne korake za kvalitetno očuvanje štampane i digitalne građe. Pristup građi mora biti slobodan, siguran i pojednostavljen.

Cilj 1: Visokoškolska biblioteka će pojednostaviti pristup fondu kako bi se mogao koristiti u bilo kom istraživačkom okruženju.

- ✓ Stručno obraditi građu i učiniti je dostupnom putem OPAC-a.
- ✓ Unaprijediti i razvijati strategije pretraživanja korisnika.
- ✓ Unaprijediti pristup građi korisnicima s invaliditetom.

Cilj 2: Visokoškolska biblioteka će raditi na očuvanju građe.

- ✓ Razviti i implementirati program za fizičko očuvanje građe (u skladu s relevantnim dokumentima iz bibliotečke oblasti).
- ✓ Razviti i implementirati program za dugoročno digitalno očuvanje građe (u skladu s relevantnim dokumentima iz bibliotečke oblasti).

Pored štampane građe, visokoškolske biblioteke Univerziteta u Sarajevu zalagat će se na uspostavljanu univerzitetskog konzorcijuma koji će raditi na selekciji različitih baza podataka u digitalnom obliku i stvaranju usluga za omogućavanje pristupa istim. Pored pretplata na komercijalne baze podataka, konzorcijum treba promovirati i upotrebu digitalne građe u otvorenom pristupu, a koja svojim specifičnim karakteristikama potvrđuje ispravnost i valjanost građe.

Cilj 3: Uspostavljanje Elektronsko-informacijskog konzorcijuma na nivou Univerziteta u Sarajevu.

6. IZGRADNJA BIBLIOTEČKOG FONDA VISOKOŠKOLSKE BIBLIOTEKE

Izgradnja fonda visokoškolske biblioteke treba biti usklađena s bibliotečkom politikom i usmjerena na korisnike. U prvom redu, fond visokoškolske biblioteke mora u cjelosti zadovoljiti nastavni plan i program.

Zbog toga:

1. Nabavka bibliotečke građe za visokoškolsku biblioteku podrazumijeva poznavanje naučnog područja u kojem biblioteka djeluje kao i poznavanje značajnih izvora informacija za to naučno područje.
2. Nabavka bibliotečke građe za visokoškolske biblioteke se vrši planski i u skladu s akademskim planom i programom, potrebama korisnika i procijenjenim potrebama korisnika od strane bibliotekara.

Izgradnja fonda visokoškolske biblioteke obuhvata:

- ✓ potrebe korisnika (na osnovu provedenih istraživanja),
- ✓ selekciju i/ili odabir građe¹,
- ✓ postupak nabavke,
- ✓ pročišćavanje fonda i
- ✓ procjenu vrijednosti fonda.

Cilj 1: Visokoškolske biblioteke Univerziteta u Sarajevu će izraditi pojedinačni dokument kojim se opisuje način nabavke građe i izgradnja fonda, a u skladu s gore navedenim principima.

7. PROMOCIJA ZNANJA I KORIŠTENJA BIBLIOTEČKO-INFORMACIJSKIH USLUGA

Visokoškolska biblioteka u svom poslovanju promovira znanje i korištenje informacija kroz implementaciju programa informacijske pismenosti. Program informacijske pismenosti podrazumijeva proces u kojem bibliotekar kontinuirano vrši edukaciju korisnika i omogućava korisnicima da nakon edukacije budu spremni da pronađu, organiziraju, evaluiraju i koriste informacije na etičan način.

¹ Selekcija građe bi podrazumijevala nabavku rukovođenu nazivom naučnog područja, dok bi odabir građe podrazumijevao izbor iz naučnog područja interesovanja u skladu s određenim kriterijima.

Cilj 1: Ustanoviti program provođenja informacijske pismenosti koji će se primijenjivati u visokoškolskoj biblioteci.

Pored programa informacijske pismenosti potrebno je raditi na edukaciji korisnika kroz izvedbeni plan na temu korištenja svih dostupnih izvora visokoškolske biblioteke. Edukacija treba obuhvatiti upoznavanje s historijatom visokoškolske biblioteke, njenim ustrojom i osposobljavanje korisnika u korištenju visokoškolske biblioteke.

Cilj 2: Napraviti izvedbeni plan edukacije korisnika ne temu efikasnog korištenja usluga i izvora visokoškolske biblioteke.

8. UNAPREĐENJE I RAZVOJ BIBLIOTEČKOG FONDA I BIBLIOTEČKO-INFORMACIJSKIH USLUGA

Bibliotečko osoblje kontinuirano radi na unapređenju i razvoju bibliotečkog fonda i usluga prateći standarde, relevantne dokumente i savremene tokove u oblasti informacijskih nauka. Ovaj segment poslovanja temelji se na konkretnim istraživanjima potreba korisnika, ali i kooperativnosti bibliotečkog osoblja na nivou Univerziteta u Sarajevu. Potrebno je raditi na promociji bibliotečkih usluga koristeći različite metode prezentiranja, uključujući društvene mreže i masovne prezentacije, a najprije službene web prezentacije visokoškolskih biblioteka. Kod promocije je jako bitna i izrada promotivnih materijala.

Cilj 1: Kontinuirano provoditi evaluaciju potreba korisnika visokoškolskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu.

- ✓ Redovno vršiti evaluaciju potreba korisnika visokoškolske biblioteke metodom anketiranja i intervjuja.

Cilj 2: Kontinuirano provoditi promociju bibliotečkog fonda i bibliotečkih usluga.

- ✓ Visokoškolska biblioteka treba izraditi marketinški plan koji će joj pomoći u promociji.
- ✓ Visokoškolska biblioteka treba na svojoj službenoj web prezentaciji nuditi i redovito nadopunjavati sadržaje o bibliotečko-informacijskim uslugama.

9. RAZVOJ BIBLIOTEČKOG OSOBLJA U 21. STOLJEĆU

Bibliotekar 21. stoljeća mora imati kompetencije koje mu omogućavaju nesmetanu komunikaciju na maternjem i stranim jezicima, sposobnost učenja, tehnološke i digitalne kompetencije, socijalne i građanske kompetencije, inovativnost i kulturološku osvješćenost.

Imajući u vidu da Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo ima programe za sticanje akademske diplome iz oblasti bibliotekarstva, Strategija podržava usklađivanje pojedinih curriculumuma s potrebama razvoja određenih vještina i kompetencija bibliotekara visokoškolskih biblioteka.

Bibliotečko osoblje kontinuirano radi na usavršavanju vještina i kompetencija kroz različite vrste formalnih i neformalnih edukacija.

Cilj 1: Vršiti evaluaciju rada bibliotečkog osoblja visokoškolskih biblioteka Univerziteta u Sarajevu na godišnjem nivou i raditi na unapređenju vještina i kompetencija bibliotekara kroz formalnu i neformalnu edukaciju.

Cilj 2: Poticati bibliotečko osoblje na rad i učešće u različitim programima stručnog usavršavanja.

10. RAZVOJ REPOZITORIJA TEZA, DISERTACIJA I DRUGIH AKADEMSKIH MATERIJALA

Kako bi podržale akademsku zajednicu u naučnim istraživanjima, visokoškolske biblioteke moraju razviti savremenu platformu u digitalnom okruženju prilagođenu profilu visokoškolske biblioteke i korisnika.

Nakon što Univerzitet u Sarajevu uspostavi jedinstveni repozitorij teza, disertacija i drugih akademskih materijala, visokoškolske biblioteke Univerziteta u Sarajevu trebaju izraditi set dokumenata koji definiraju pohranu, obradu i korištenje materijala u digitalnom obliku.

Cilj 1: Razviti savremenu digitalnu platformu koja omogućuje pohranu i korištenje akademskih i drugih relevantnih materijala u digitalnom obliku.

Visokoškolske biblioteke Univerziteta u Sarajevu trebaju nastaviti da rade na razvoju jedinstvene e-biblioteke Univerziteta u Sarajevu. E-biblioteka uključivat će e-udžbenike koji su dio Nastavnog plana i programa organizacionih jedinica Univerziteta u Sarajevu. Prilikom razvoja e-biblioteke treba voditi računa o autorskim pravima i izraditi set dokumenta koji će regulirati korištenje e-udžbenika u svrhu obrazovanja.

Cilj 2: Nastaviti s razvojem e-biblioteke Univerziteta u Sarajevu i pristupiti izradi dokumenata koji omogućavaju korisnicima slobodan pristup e-udžbenicima uz poštivanje autorskih prava.